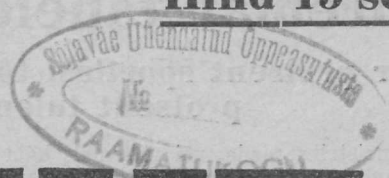

EESTI SPORDILEHT

KEHAKULTUURI SIHTKAPITALI VALITSUSE * EESTI SPORDI KESKLIIDU * JA * ÜLERIIKLISE VOIMLEMISÕPETAJATE SELTSI HÄÄLEKANDJA *

Toimetus ja talitus: Tallinn, Vene tän. 11-a, kr. 10. Postkast 70. Telefon 9-28. ☒ Tellimise hind: aasta peale 7 krooni, kuus 60 senti.

Eesti Spordileht ilmub igal reedel.

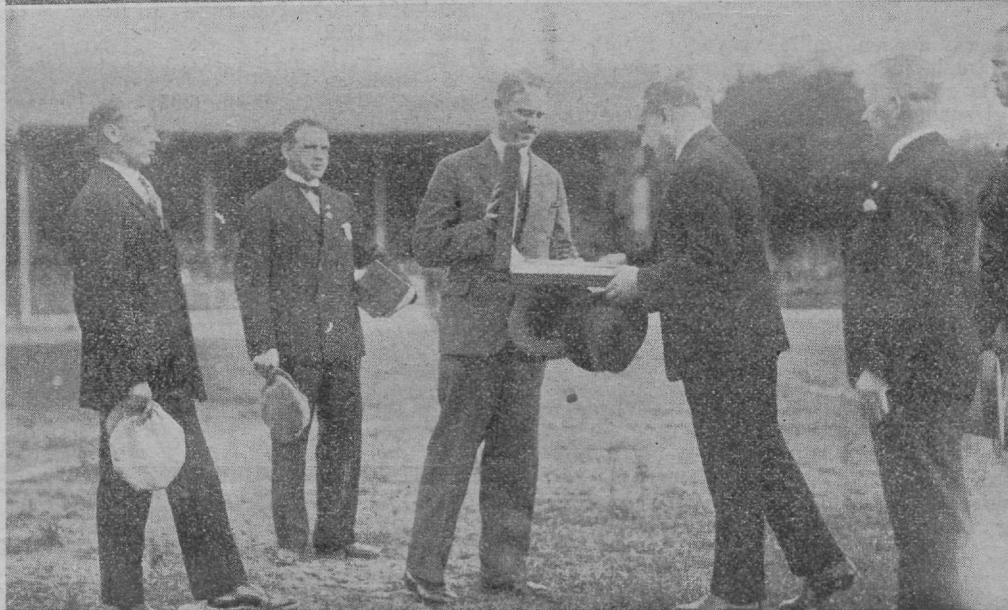
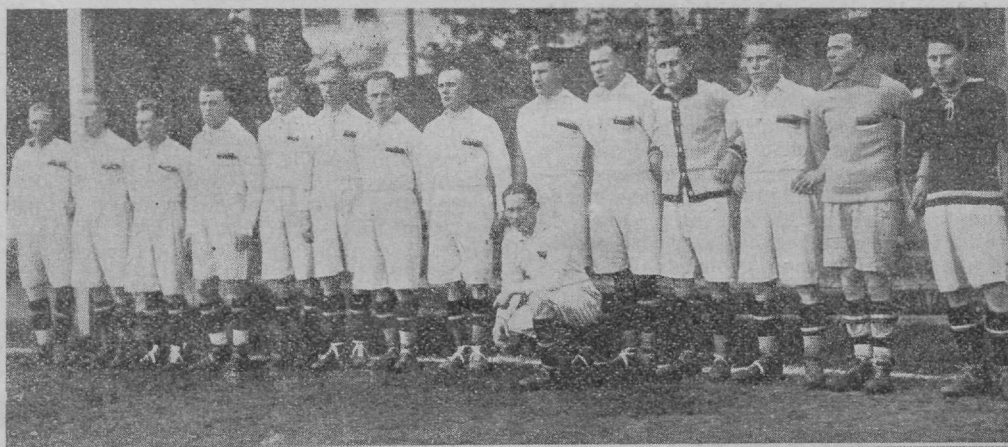
IX. aastakäik.

Reedel, 28. septembril 1928. a.

IX. aastakäik.

Raskuspunkt nihkumisel Riiga.

Eesti tõi üheksandalt maavõistluselt Lätiga viigi, kuid Balti meistri tiitel jäi Lätile.

Ülal Eesti meeskond Riias. Seisavad vasakult: Brenner, Römmer, Reinfeld, Piperal, Räästas, Kaljot, Ellmann, Silberg, ees kükakil Joll, Paal, Pihlak, Lass, Einmann, Ratnik ja Maurer. — All kinkide vahetamine maavõistluse eel. Vasakult näha: R. Floor, N. Tschutschelov, A. Mänd, N. Bergs ja R. Jansons. — Paremäl hädahoitlik moment Läti väravas. Esiplaanil on vh. Berzinsch ja paremal viie mehe grupp, kus neli lätlast: Gravelis, Svistunenko, Greble, Roze ja nende keskel Joll.

Meeleldi oleks 23. sept. Riias peetud Eesti-Läti üheksandal maavõistlusel saavutatud viigi 1:1 järel paberile pannud paradoksi: kaks Balti meistrit!

Tõeliselt on küll Riia resultaat võrdlemise rahuldav, sest Lätiga viiki mängida Riias on

ju mõistetavalt raskem kui ühe väravaga kaotada Tallinnas, nagu see viimane juhtus juulis Balti turniiril. Sellest suurem tõde on aga, et juulis Eesti võit Tallinnas oleks mängu käigu järel olnud palju enam paigal kui nüüd viik Riias. Balti turniiril oli kaotusele vaatamata parema mees-

konna värvideks valge ja sinine, nüüd Riias aga punane ja valge, ja seda mitte meie kaotuse, vaid viigi juures!

Esimene maavõistlus hooajal oli Lätil Rootsi ja selle kaotas Läti suurelt nulliga nelja vastu, kuna Eesti ja Soome kaotasid Rootsile yah-

Suuremat tähelepanu keskkoolidele!

Suur protsent sportlasi tõuseb keskkoolidest. Veel suurem protsent talente läheb aga kaduma.

Et meistriks saada, või vähemalt häid tagajärgi näidata, tuleb sportimist alata varakult, keskkooli õpilasega arvestades — keskkooli keskmisest klassist. Vaadeldes paremate tagajärgedega sportlaskonda, võime võrdluseks küllaldase täpsusega ütelda, et pooled neist on keskkoolis käinud ja suurem osa viimases sportimist alanud. Võrreldes aga keskkoolis käinud ja vähema haridusega isikuid, võime leida suhte üks ühesse asemel ligi kümme korda suurema esimese kahjuks. Tähendab, keskkool on vaba ajaga, seltskonnaga ja tihti asendiga soodustab sportimist ja ergutab viimasele, mida tõendab keskkoolidest leitud sportlaste suur arv, kuna siiski vast suurem osa ja paremad jäid leidmata.

Õpilaste teotsemist kooli juures vabal ajal soodustavad ringid. Olgugi, et ringide süsteem mitmesugune, tihti arvult üle tosina ulatuv, võime normaalselt arvestades võtta keskkoolile 6 isehilist ringi, milledest ainult üks kehalisel alal, teised vaimlised teotsevad. Ja iga ring omal teatava arvu õpilasi, teotsemas ainult omal alal. Arvestades mõlemite, nii kehalise kui vaimlise külje tähtsusega, peaks spordiringi liikmete arv sama suur olema, kui teiste liikmete summa, seda enam, et koolis peajasjalikult vaimlisel alal teotsetakse. Tõsi on, et sportlistel alustel töötavatel ringidel liikmete arv suurem on kui teistel ringidel, kuid see võiks palju, palju suurem olla, kui ringi töö oleks rajatud õigetele alustele.

Vaadeldes spordiringide tööd, leiame viimast suuremalt jaolt seisvat olemasoleva sportliku materjali kasutamise omavahelisteks võistlusteks ja kooli esitamiseks meeskondade ja esituste näol. Viimastesse pääseb ainult piiratud arv häid sportlasi, kellele sportlikud huvid vast varem ja mingisugusel kõrvalisel õhutusel tärnand; kuna teised kõrvaliseisvatena kas õige piiratud võimalusi omavad, või ka neid kasutada ei oska, sest sportlikult kasvatav, sportlasi loov töö puudub spordiringis peaaegu täitsa. Juhatus koosneb harilikult silmapaistvamatest sportlastest, kes enamasti organiseerimistöös võhikud. Ainus üldine kasu seisab spordiabinõude muresemises.

Keskkooli õpilastel puudub harilikult suvel aeg sportimiseks. Talvel aga jääb küllaldaselt vaba aega oma huvide rahuldamiseks ja paljude huvid on just spordile piiratud.

Kuid midagi sportlikku ei paku keskkool ise, võimlemistunnid 1½ tundi nädalas, riitumisajad maha arvamata, ei aja tihti kehagi soojaks; sest võimatu on huvitute ja spordihuviliste elav koostöö.

Vähe on neid keskkooli ja vähe neid häid

õpetajaid, kus ja kes võimaldavad õhtuti spordihuvilistele asjasse süvenemise. On koole, kust on tulnud võrratu arv häid sportlasi, tänu õpetajatele ja sportlaste-kaasõpilaste viljakannud tööle. Kuid kui palju on neid koole, kus pole spordi alal midagi tehtud! Kui palju edenemisvõimelist materjali on kaduma lastud! Paljudele jätkuks sportliku vaimu sisseajamiseks ainult sädemest. Kuid sädemeheitjat pole ligidal.

Ka edasijõudnud pole tihti teadlikud treeningu pole juhatajat, puudub vastav kirjandus, olgugi et keeleoskus tihti võimaldaks põhjalikku juurdlemist.

Olgugi, et kool sportlikul alal midagi pakuda ei suuda, on mõnel pool läbi viidud ka välise võimaluse kasutamise keeld: väljaspool kooli asuvatest sportliikudest organisatsioonidest osavõtt on keelatud.

Kui ei lasta või vähemalt ei soovita, et keskkooli õpilased väljaspool kooli spordiga teotseksid, siis võimaldatagu neile kooli juures vabal ajal õigelt juhitud sportimist.

Põhjapanevas töös ei suuda keskkooli õpilased eneste keskel midagi ära teha, ka võimlemisõpetajaid ei saa paluda tihti oskamatusest, tihti ajapuudusest esimese juhatamisele.

Kindla kavaga ja süsteemiga tuleks hakata kõikide keskkoolide õpilaste nõudeid spordi alal rahuldama. Selleks oleks vaja Eesti keskkoolidele paar instruktorit. Üldiste, kõigile mõeldud referaatide ja loengute näol võiks panna proovile sportliku vaimu levitamiseks kogu kooli peret. Huvitatuile võiksid järgneda sportlikud referaadid ja asjasse süvendamine ühes treeningute võimaldamisega mitmesugusel alal. Edasijõudnud võiksid saada asjatundlikku juhatused edasitreeningu, alade valiku jne. alal. Mõõda keskkooli võiks rännata spordisüline raamatukogu ja tarviduse korral ka sporditarvete kogu.

Kooli võib pidada paremaks seltsist. Hästi organiseeritult võib keskkooli õppur kooli juures spordi alal rohkem õppida kui vastavas seltsis.

Kasu sellest poleks mitte õpilastele enestele, vaid kogu Eesti sportlikule liikumisele, sest suvel maad mõõda lialil valgunult antakse nende saavutatud teadmised ka ümbruskonda edasi ja nõnda võiks loota, et mõne aasta pärast on tegevusportlaste arv põisumas geomeetrilises progressioonis senise aritmeetilise asemel.

Ja kulu võiks olla minimaalne! Samme sel alal tahaks näha kehakultuuri sihtkapitali valitsuselt kui ka haridusministeeriumilt. Sport keskkoolides!

Artemi Soll.

viise eduks, nurgad 7:4. Teine poolaeg möödus Pärnu JK'i ülekaalul, kuid väravavahi Otmanni kindla töö tulemusena jäi värava neitsilikkus puutumatuks. PJK'i mäng oli liialt kõva. Korraldus rahuldav.

Vahekohtunikuna tegutses hästi Merkuuri Seegner, kelle viilesoolo oli täpsemad, mis kuulnud nende ridade kirjutaja Päärnus.

Publikut erakordselt rohkesti. Järgmise paarina kohtavad esimeses ringis Tervis ja Vaprus.

A. P.

Vapruse kergejõustiku võistlused.

2 Eesti ja 10 maak. rekordiga.

Pärnumaa teatejooksu esivõistlusi jätkati kolmapäeval Vapruse korraldusel, et esimese võistluspäeva rekordisajule muretseda lisa. 4×60 tuli võitjaks Vapruse neli koosseis: Kadak, Kangur, Nukk, Puust. Aeg 29,0, mis uus Eesti ja maakonna rekord. Endine seisis Pärnu Saksa spordiseltsi nimel saavutusega 30,0. 4×200 kaeti maa Vapruse meeskonnalt: Kadak, Nukk, Puust, Kangur ajaga 1.44,8, mis uus Pärnumaa rekordmark. 800+400+2×200 purustati juba aastaid püsinud rekord 13 sekundiga, mis Tervise nimel seisis, kus 1925. a. kaasa jooksid ka Juku Meimer ja Ervin Tamman ning nüüdki jooksid V. Puust. Saavutus väga lähedane selles maas Eesti esitusmeeskonna ajale. Vapruse meeskonna koosseis: Madisson, Puust, Kadak, Kangur. Uue rekordi ajaks tuli 3.55,8. 400+300+200+100 tuli maakonna meistriks Vapruse esitus: Kadak, Puust, Kangur, Nukk ajaga 2.14,0.

Seega tuli kõigis seitsmes teatejooksus maakonna meistriks Vapruse meeskonnad, kes üksinda jooksid. Saavutati 7 maak. rekordi ja 1 Eesti oma, kuna viie-võistluses lisa muretses Meimer 1 Eesti ja 3 maak. rekordiga. Võistlused õnnestusid üldiselt hästi.

Tallinna keskkoolide esivõistlused

Algajate klass, sünd 1910 ja varem.

Üldvõitja — 1. Lepikson, Vesth. g. 30 p.; 2. Weiss, Toomkool, 22 p.
100 m — 1. Weiss, Toomkool, 11,8; 2. Jänes, Pr. lüts., 12,3; 3. Tomson, Vesth. g., 12,3; 110 m tõk. — 1. Kutševsky, Saksa rlg., 19,0; 2. Tšistjakov, rlg., 19,5; 3. Lepikson, Vestholmi g. 19,5.
400 m — 1. Weiss 56,2; 2) Tšistjakov, 58,0; 3. Mathisen, S. rlg., 60,8.
1500 m — 1. Vaho, E., riigi tehn.-g., 4.42,4; 2. Kiik, kolledsh, 4.50,0; 3. Donald, komm.-g., 4.50,3.
4×100 m — 1. Saksa rlg. 49,3; 2. Realg. 50,8; 3. Toomkool.
800+400+200+200 m — 1. Realg. 4.11,2; 2. Kolledsh 4.18,2.
Kõrgus — 1. Weiss 160; 2. Tõnso, rlg., 155; 3. Lepikson 155.
Kaugus — 1. Lepikson 6.02; 2. Lossmann 5.83; 3. Jänes 5.83.
Teivas — 1. Tšistjakov 2.60; 2. Vanatoa, koll., 2.60; 3. Kutševsky 2.60.
Ketas (1,5 kg) — 1. Lepikson 31.59; 2. Truuberg, rlg., 31.53; 3. Vesilind, rlg., 31.50.
Kuul (5,44) — 1. Tõnso 12.78; 2. Lepikson 12.11; 3. Truuberg 12.03.

— Strassberger surus kahega 125 kg, mis uus raskekaalu ilmarekord.

Saksa löi Norrat jalgpalli maavõistlusel Oslos 2:0.

— Tšehhoslovakkia võitis Prahast peetud maavõistlusel Ungari 6:1 (2:1).

Pärnu karikamängud.

Tervis—Pärnu JK 2:0.

Pühapäeval, 23. sept., võistlesid Pärnu staadioni pallimurul esmakordselt käesoleval hooajal Tervis ja Pärnu JK. Võistlust peeti linnavalitsuse rändauhinna tsükliks. Võistlust nimetatute vahel oodati kogu hooaja, kuid see teostus alles hilissügisel.

Seni on Tervis ja PJK mänginud kolme aasta jooksul seitsmel korral, millest Pärnu JK on võitnud 3 matschi, Tervis — 2, kuna üks on viik.

Matschi tulemuseks oli Tervise võit 2:0 (2:0). Leidus väheseid mängu eel, kes uskusid võitvat Tervist. Aga juba algsel hetkel kaldus publiku poolehoid täielikult Tervisele. Paremus sellel mängul oli Tervisel, kes esines palju südikamalt.

Paremad mängijad olid väljal Tervise ps. Jüri Välbe ja keskpoolskaitsjana esinev Laur. Tervise meeskonnast väljapaistvamad olid veel: vasakäär, vasakpoolkaitsja, vasakkaitsja ja väravavaht. PJK-i meeskond langes hoost esimese värava järele, mida tuleb kanda täiesti vv. Aspe kontole. Paremad olid vasakpoolkaitsja Jensen ja kaitses Koop.

Vahekohtuniku Seegneri algvileks olid koosseisud rivistatud järgmiselt: Tervis: Otmann; Parm - Schmidt (meesk. van.); Kauter - Laur - Martson; Peterson - Välbe - Vares - Eskusson - Hendrikson. Pärnu JK-il: Aspe; Vichterstein - Koop; Vaher - Sarapik - Jensen 1 (meesk. van.); Krakusen - Pudell - Tammann - Jensen 2 - Reimann.

Mängust: Tervis valib poole ja vastane teeb alglöögi. 2. min. vä. Reimanni söödust lööb

väravale vs. Jensen, mille vaevaga tõrjub vv. 3. min. tuleb juba esimene värav, mis PJK-i mängutuju rõõvis. Th Sarapiku handsist antud vabalöögi saadab ps. Välbe paremasse ülesnurka. Distants 40 mtr. Vv. Aspe seisis liig ees, kuna pall üle tema võrku kukkus. Seis 1:0 Tervise kasuks. Välbe võtab Pärnu JK'i kaitsespaari „anevoori“, kuid löögi pareerib vv. Aspe. Ps. Välbe korduvalt kaitses läbi. 12. min. tagasitulematu võimalus tühja PJK'i puuri ees, kuid pall vuhiseb napilt mööda. Järgmisel momendil askeldab PJK'i vv. Aspe tsentri läheduses vastase poolkaitsjate seas. 19. min. kukub th. Sarapiku vabalöök 30. mtr. vastase võrgule. 25. min. tuleb päeva teine ja viimane värav. Vä. Hendriksoni söödust teeb ps. Välbe vv. Aspet riivates 2:0 Tervise eduks. Kestev aplaus. Hendriksoni ja Eskussoni koostöö tulemusena on Aspel püüda raske pall. Vä. Hendriksoni vabalöögi toob Aspe välja lati alt. Vaheajale minnakse seisuga 2:0 Pärnu JK'i kahjuks, milline tagajärg vastav mängukäigule. Nurgad 3:1.

Teise poolaja algul luhtub Tervisel kaks võimalust. P. Krakuseni löök vuhiseb napilt üle ja ps. Välbe oma pisut mööda. Tf. Varese löögi võtab ladusalt Aspe. Vä. Reimanni löök kukub lati kõrvale. Välbe jõulise löögi võtab Aspe kindlalt. Järjestikku 2 nurgalööki Pärnu JK'i eduks, kus ps. Pudell palli vv'le sülle tõstab. Kohe ps. Pudeli võimas löök, mille peab vv. Otmann. Vahekohtunik kõrvaldab mängust Tervise tf. Varese. Järgneb löökide sadu Tervise väravale, kus otse võimatuid palle püüab Otmann. Vs. Jensen löögi nopib nurgast, tf. Tammanni oma mahaviskel, ps. Pudeli pommil juhhib korneri ja nurgalöögist tulnud palli saadab p. Krakusen kõige napimalt mööda. Vä. Hendriksonilt võtab Aspe palli. Matsch lõpeb 2:0 (2:0) Ter-

Ekraveliidu ametlik teadaanne.

Käesolevaga teatab Ekraveliidu juhatus, et V. S. Spordi liige A. Luhaäär ja E. S. S. Kalevi liikmed A. Grünbaum, A. Richman ja J. Kikas, kes tööväljeliidu võistlustest Moskvas ilma sellekohase loata osa võtsid, on liidu registreeritud sportlaste nimekirjast maha kustutatud.

Ülemaalse Eesti noorsoo ühenduse Petseri osakonna liige Benno Iärlikut, kes 9. ja 10. juunil s. a. Luhamaal aset leidnud võistlustel kaasvõistleja vastu ennast lubamatul viisil üleval pidas, füüsilist jõudu tarvitas ja kergemaid vigastusi tekitas, karistada üheaastase võistluskeeluga, karistuse algus 19. sept. 1928. a.

Riia viigi järel.

1. lhk. järg.

val mängul vaid ühe väravaga. Eeldused omavahelise paremusel kujunemisel ei olnud nii Lätil kuigi head. Siis tuli Balti turniir. Teadupärast ei olnud olukord Eesti stardile sel korral mitmel põhjusel soodus. Läti mängis vapralt ja võitis Eesti õnneliku väravaga. Kui Eesti edasi oli Soomega Helsingis mängeinud viigi, tuli Lätil Riias hea seista sel uuel jõudude mõõtmisel oma positsiooni eest. Sel korral oli Lätil jälle õnne ja pöörastel oludel neetud võistlus tõi Soomele esimese kaotuse Lätilt. Siis võis juba määrata Läti vormis langust, mis ilmutus ränas kaotuses Helsingile. Õnn oli siiski edasi koos Lätiiga, sest vaatamata Leedu ülekaalule Kaunasel maavõistlusel puperdasid lätlased sealt välja hõlme viigiga.

Nüüd oli kord otsustada, lõnnlikult otsustada, üheksandal E.—L. maavõistlusel. Lätlased võtsid ennast kolku. Nende suur põhimõte, mille eest annavad vast ka viimase veretilga, oli ja on: Võime kaotada kõigile, kuid ainult mitte Eesti! Puna- ja valgesärgide nallisuhetel on see võrd lähedased, et ühe võit võib tähendada teise surma. Ja lätlased ei kaotanud: nad tulid päris lahedalt välja viigiga, kuigi Eesti oli pannud välja oma süüisese parema. Nii jäi tulemata kaaks Balti meistrit, sest Eesti võidu korral oleks lätlased isegi selgelt tunnud Balti turniiri õnne ja Eesti oleks võinud seista täiesti vääriline Läti kõrval.

Missugune on tänavune Balti palliolukord nüüd, mil rahvusvaheline hooaeg lõppenud? Endine tugev — Soome — ei tule Balti paremana praegu küsimusesse. Eestil on Soome üle kindel mitme aasta paremus ja Soome langeb kõrvale. Läti ja Soome vahekorrad on seevastu tumedad. Soome enese tunnustusel on Eesti ja Soome vahel „õpilase ja õpetaja“ vahekord muutunud vastupidiseks ja Soome on praegu üks nendest, kes Eestile palli alal jaganud ohtralt kiitust. Läti suhtes peab aga Soome ennast siiski veel kindlalt paremaks ja vaatab oma tänavuse maavõistluse kaotusele kui juhuslikule, mille hästi puhtaks nesi kohe järgnenud Soome tugev võit Helsingi-Riia matschil, sel „normaalsel maavõistlusel“, nagu seda nimetasid soomlased.

Leedu vastu ei ole Läti ennast kaitsnud hästi. Võit Balti turniiril 3:0 oli mängult nigel ja klass alla Eesti 6:0-i nii resultaatid kui mängult eneselt. Läti viimane 1:1 Kaunasel ja Riia kaotus kordamismatschil 1:2 on Lätil juba päris miseraabel.

Üldiselt on Läti oma teiste rahvusvaheliste vastastega toime tulnud halvemat kui Eesti. Balti paremus otsustus sai nii eriti Eesti ja Läti vaheliseks asjaks. Teatavasti ei olnud meil Balti turniiril raasugi õnne ja ülekaal arvuliselt läks Lätil. Seda ei muutnud ka möödunud pühapäev.

Praeguste tagajärgede põhjal on Läti teeninud Balti parema tiitli, kuid seda siiski enam resultaatidega kui mängu standardiga. Mängu kindlusest on paremus Eesti: meil ei ole mõnel õige heal esinemisel (Helsingi võitmine 5:1, Leedu võitmine 6:0, Rootsil 0:1) ühtki räbalat mängu, nagu seda on Lätil (Rootsil 0:4, Helsingile 1:6, Leeduga 1:1 ja Kaunasele 1:2).

Eesti on oma varemaste aastate töö põhjal tänavu veel püsinud võrdlemisi mängukindlana, kuid see mängustandard võib tulevikus hõlpsalt laostuda. Salgamatu tõsiasi on, et Balti jalgpalli raskuspunkt on praegu nihkumisel Riiga, kus iga aasta olnud treenerid ja praegu suur noorte mängijate järelikasv. Praeguse olukorra kestmisel võib juhtuda, et tuleval aastal on Balti palli raskuspunkt täiesti läinud Riiga ja meil jääb siis üle ahastada ja hämmastavalt märkida, et see on läinud ikka lõuna poole: Helsingi—Tallinn ja — Riia!

Meie palliliidu juhtidel on juba nüüdsest peale küllalt tööd, kui nad soovivad laokil olevat olukorda parandada. Vajame mitut: paremaid pallijuhte, treeneri rahvusmeeskonnale ja klubidele, ja noorte meeskondade elluäratamist. Liidu praeguses suurearvulises juhatuses on vast ainult 2—3 meest, kes asjatundlikult ja seejuures ka töötavad. Treener on ilmekindlalt hädatarvilik. Järelikasvu asjus tuleb pöörata tagasi vana süsteemi juure. Suurte klubide teistele ja kolmandatele meeskondadele tulevad jälle sisse seada esivõistlused. Väikeseltsid ei ole seni andnud uusi lootusrikkaid mängijaid, nagu see varemalt oli suurte klubide noorte meeskondadega. Meie praegune järelikasv on väga väike. Korra-

Arnolds Taurinsch, Riia Amatiers, Läti rahvusmeeskonna paremsisimine. Viimase maavõistlusel kõrvaldati ta 5 min. enne võistluse lõppu koos Eesti meesk. kapteni E. Einmanniga mängust. Lugu ise oli järgmine: Taurinsch keeras Einmannile külje ette, mis aga E'le takistuseks ei kujunenud. Palli äratoimetamisepatsutas E. lätlasele õlale ja lausus: „Noor alles, tuleb veel kasvada!“ Lätlane patsutas vastu ja lausus: „Ise ju samuti“. Mehed olid oma kohtadele asumisel kui vahekohtunik juure ruttas ja mitu korda hüüdis: „Mõlemad, mõlemad!“ Ja meestel tuligi selle vahekohtuniku agaruse tõttu asuda piirjoone taha, kuhu nad ka läksid päris sõbralikult.

Taurinsch on Läti väljapaistvamaid forvardeid ja täiesti fair mängija. 1925. a. Tallinna viigil 2:2 löi ta mõlemad väravad. Balti turniiril löi ta värava, millega Läti tuli B. meistriks. Taurinsch on väga tundelise loomuga ja vaimustatud isamaalane. 1927. a. kevadel, mil Läti Tallinnas kaotas 1:4, puhkes ta nutma ja küsis ühtesoodu mõistmatult: „Kuidas võisime nii kaotada?“

likke rahvusvahelisi mängijaid on meil kokku ainult viieteistkümne ümber ja neile ei ole praegusel olukorral näha järealtulejaid.

Tänavune hooaeg peaks juhtidele olema küllalt õpetlik, et äärmise aeg on asuda palli olukorra tervendamisele. Praegu ei ole sellega alustada veel hilja, kuid kevadel vast juba siiski. Täiesti asjakohane ja tarvilik on, et jalgpalliliidu asemikkude kogu olukorra erakordsuse tõttu kutsutakse kokku paar korda harilikust varemalt.

Eesti meeskond.

Mõned Läti asjatundjad pookisid selle maavõistluse järel Eesti meeskonnale külge omadusi, mida seni oleme pidanud eht-lätlikkudeks. Need on tulusus, energia ja kustumatu võitlusvaim. Tõeliselt ei olnud see täielikult nii, kuigi valgesärgid pakkusid loitvat mängu. Eriti hoogsad oma intervetsioonides olid kaitsjad Einmann ja Silberg. Esimene mängis matschi läbi ühetasaselt, kuid teine tõusis „mõrtsukalisse“ vormi vast nõrgema esimese poolaja partii järel. Taktikast on neil mõlemal puudu, eriti Silbergil ja seetõttu paistis nende „pea ees“ tormamine Läti forvardite tormamise vastu eriti silma. Tubli mängu andis Lass. Ta on jälle tagasi võitnud meelegindluse ja see koos ta vana väravavahi kogemustega andis hea tulemus. Lassile oli see maavõistlus edaspidiseks kaalukas come back. Praegu on raske otsustada, kumb parem, kas Ratnik või Lass. Summa on aga see, et meil tuleval aastal on kolm rahvusvahelist väravavahi korruga. Sellega on väravavahi koht meil kolmekordselt täidetud ja soovida jääb, et see teiste kohtadega oleks samuti.

Poolkaitses esimene mees oli Piperal, kelle töövormaat tuntult suur. Mees oli välja kuuest halfist paremuselt peale Scheibelsi teine. Äärehalfid olid meil Läti omadest nõrgemad. Hooaja jatkumisel oleks edaspidi Kaljot tulnud Riia partii järele vahetamisele, kuid nüüd jääb küsimus kevadeni lahtiseks.

Eduriivi esimene oli Ellmann, kes tänavu kogu hooaja olnud kindlalt vormis. Räästas peaks vasakäärena olema tulevikus eriti lootusrikkas ja koos sellega ka varamees vs. kohale. Paal oli harilikult rahuldav. Mõlemad sisemiselt väsisid. Muidugi oli Pihlak väljapaistev, kuid liig isekas. Ajas sellega luhta mitte üksi rea schansse enes, vaid kogu edurivil. Säärane isekus on luba-

Reisiraport.

Ka seekord viis jalgpalliliit Riiga vagunitäie „turiste“ või „lahingupummeldajaid“, nagu sääraseid reisijaid nimetavad sakslased. Lätlastel on alati olnud aukartus meie spordist haaratud huvireisijate ees. On ju seegi Eesti suurema spordikultuuri tunnuseid. Lätlased ei ole seni kordagi tulnud toime sarnase pagasiga oma sõitudel Tallinna.

Eesti ekspeditsiooni korteriks oli ka seekord jaama lähedal asuv võõrastemaja „Commerce“. Vana tuntud „loch“, mis parem endiste aegade „Grandist“. Võõrastemaja peremees on sportliste huvidega ja selle järelusena on „salongi“ seinad täis riputatud mitme rahvuse pallimeeskondade piltidega. On Rootsi rahvusmeeskond, Nemzeti profid, Koschice Slavia ja Eesti meeskondadest Sport ja Merkuur esindatud oma fotodega.

Riia reisi tegi kaasa ka liidu esimees A. Mänd, kuid ametlik juhtimine oli teiste kätes. Jalgpalliliidu valitseb samuti printsip „jaga ja valitse“ ja seekord olid ametlikkude esindajate kohad antud väikeseltside meestele. Ekspeditsiooni reisimarssaliteks olid nii N. Tschutschelov ja R. Floor. Esimest oleme varemalt nimetanud „pallivenelaseks“, kuid sellega on mehele tehtud liiga. Oma Vene nimele vaatamata on mees ehtne Eesti rahvuslane. Venelasest on ta seevõrd kaugel, et ka Vene keeles kõnelemisel ta enesele märkamatu võtab appi Eesti keele, nagu oli juhus kuulda Riias. Vahekohtunikuna on Tschutschelov tänavune tõusumees ja mehele on sellest mõningat kihku pähe löönud. Peale võistlust debateeris ta ägedalt Läti piirikohtunikudega ja ei tagane vist surmani oma arvamist, et ouchi sisseviske määruste mittetundmine Läti piirikohtunikude poolt ainuüksi tingis viigi— muidu oleks Eesti võit olnud klaar.

Maavõistluse hommikul saabusid Riiga teistele järele tehnilise komisjoni esimees A. Anderkopp, kes ühtlasi kirjutas ka „Vaba Maale“, ja teise pressimehena T. Kivi. A. Anderkopp näib ka endisest kindlamalt otsivat pallielamusi ja ei pea rohkem kaasa teha sõite Helsingi ja Riiga, nagu see tänavu nii olnud. Tehnilise komisjoni esimehena lausus ta riietusruumis meeskonnale viimased sõnad enne väljale minekut. Nendeks sõnadeks oli lakooniline lause: „Külma rahu ja head tahet.“

Esimene poolaeg oli päris põrguline ja selle 45-e minutiga higistasid mehed enesest välja 80 prots. oma jõust. Reinfeld oli saanud jalgaga hoo- bi rindu rahvuslipule ja see oli tal rinnal kui katkutud lind.

Tegelikult kartsid lätlased meid rohkem kui arvata võis. Selleks oli ka põhjust: Läti on ju B. M. ja peale selle olid punasärgid viimasel ajal näidanud nõrka vormi. Oli mida hoida ja mille kaotamist karta. Marulise esimese poolaja järel võis võistlust vaadata päris hea usuga meeskonnasse, sest hõlvem osa — lätlaste kuum tormijooks — oli juba möödas. Tribüünil oli mitu korda parem istuda kui 1924. a. kaotusel 0:2. Siis ei olnud meeste mängul mingit ilmet ja meeskonna ergutamiseks kaasa võetud gramofoni tuli hoida häbelikult pingi all.

Viimane tund koosviibimist enne ärasõitu läks mõnusal. Meie mehed olid võtnud päris vabalt ja loomulikult võitjate poosi. Kui küll ei kõneldud, siis paistis näost seda selgemalt: „Mis, teie, Balti meistrid! Ja saite siin, Riias, viigi ainult hädaga!“ Ja nendele ütlemata jäänud sõnadele samasuguseks vastuseks peegeldus lätlaste nägudel: „Siiski kuradi mehed, need eestlased. Ka Balti meistrina ei tunne ennast nende kõrval küllalt lahedana!“

Tagasisõit läks animeeritult. Taoti marjast, mis näib kujunevat uueks rahvuslikuks spordiks ja ühel päeval võib leida, et vähemalt marjas on ala, milles Eesti on B. M.

Üheksanda Eesti-Läti

arvustus, intervüüd ja killud on Toomas KIVI'lt, kes E. Spl. esindajana vaatles Riia maavõistlust.

tav ainult mehe hiilgevormil, mis tal praegu puudub. Nüüd tuleb tal orienteeruda suuremale koostööle. Joll vasaksisemisena oli rohkelt üle ootuste. Mees tegi puhtaid ja häid väravalööke, kuid kannatas treeningu puudusest tingitud jõunappuse all. Ei usu, et Fischer oma praegusel langusvormil temast oleks olnud parem. Jolli kohta oli ime, et ta 21-st korda pääsis valgesse särki. Kevadel oli tal veel kahekümnes kord ja sellega ühendatud hõbeportsigaar liidult väga kahtlane.

Üliõpilaskonna ja õppurkonna sügisparaad.

Rida häid tagajärgi Tartus. — 2 uut koolinoorsoo rekordi.

Joh Schüts, tänavune Eesti ja üliõpilaskonna meister odaviskes.

21. ja 22. skp. peeti Tartus üliõpilaskonna ja koolinoorsoo esivõistlusi kergejõustikus. Üliõpilaskonna esivõistlustel olid tagajärjed:

Kaugus — 1. Kitsing 6.30; 2. Reisner 6.02; 3. Palgi 5.83.

200 m — 1. Kitsing 24,7; 2. Kuus 24,9.
1500 m — 1. Mõttus 4.34,7; 2. Neumann 4.38,8.

110 m tõk. — 1. Martinson 18,1.
Kõrgus naistele — 1. Kõiv 1.25; 2. Rezold 1.20.

Oda naistele — 1. Kõiv 31,10; 2. Telling 25,18.

100 m — 1. Kuus 11,6; 2. Kitsing 1,5 m järel.

400 m — 1. Kitsing 56,0; Martinson 59,0.
Teivas — 1. Reisner 3.20.

Kõrgus — 1. Roht 1.75; 2. Martinson 1.70.
Kuul — 1. Feldmann 13.45; 2. Lilienthal 12.30.

Ketas — 1. Feldmann 42.73; 2. Ritsland 38.35; 3. Niggol 37.36.

3000 m — 1. Mõttus 10.08,0; 2. Neumann 10.10,4.

Oda — 1. Schüts 56.10; 2. Lilienthal 55.60; 3. Järvi 54.21.

Kaugus naistele — 1. Kõiv 4.43; 2. Rezold 3.91.

Koolinoorsoo esivõistlused seisid tasapinnalt umbes üliõpilaskonna võistluste kõrgusel, üksikud alad olid neist isegi kõrgemad.

Kuul — 1. Simson 12.89; 2. Erikson 11.95.
200 m — 1. Korol 24,0; 2. Frisch 25,0.

1500 m — 1. Pärn 4.38,0; 2. Raag 4.38,8.
Kaugus — 1. Jakobson 6.43; 2. Korol.

100 m — 1. Korol 11,6; 2. Frisch.
60 m naistele — 1. Kompus 8,6; 2. Raudsepp,

3000 m — 1. Pärn 10.29,0; 2. Pulk 10.29,8.
400 m — 1. Korol 53,6 (uus koolinoorsoo rekord); 2. Frisch 56,2.

Ketas — 1. Erikson 40.80 (uus koolinoorsoo rekord); 2. Jakobson 35.20; 3. Sule 34.80.

Teivas — 1. Sule 3.00; 2. Hermann 2.90; 3. Silbergleich 2.80.

Kaugus naistele — 1. Raudsepp 4.47; 2. Schabak 4.45.

4x100 m — 1. Öhtugümn. 48,3; 2. Saksa gümn. 49,8.

Liiduklass sai viienda meeskonna.

Tartu JK — Tallinna Võitleja 3:0.

Võistluse loodetav võitja pealinnalaste ja paljude teiste arvates pidi olema Tallinna Võitleja. Alistusid temale ju populaarsemad provintsi palliveeretajad Pärnu Terviseid ja Narva nimekaimest, kes esimestena püüdsid paiguti konkureerida pealinnalastega, üle kasvades teistest lähema ja kaugema ümbruse meeskondadest. Tartu selle vastu hakkas tähelepanu äratama alles möödunud aastal. Esialgu oli üllatav kuulda, et mehed, kes alles hiljuti hävinesid Tallinna väikeseltsidele, visalt vastu panid välismeeskondadele, kes pealinna parematele nahkkuulirüütelitele olid puremiseks kõvad. Imestusest lausa lahti jäi suu, kui Tartu möödunud sügisel võitis Riias tagasituleva rahvusmeeskonna. See oli hooaja valusam üllatus hardunud palliaustajatele, kuid manas ka ühtlasi esile kahjurõõmsa naeratuse, kuna jalgpalliliidu juhatuse sammud olid põhjendatult laiad hulgald pahandanud.

Käesolevalgi hooajal võistles Tartu visalt välismeeskondadega, tõusis kaks nädalat tagasi esimesse klassi, lunastades ühtlasi loa võistluseks, mis pidi andma meile viienda liiduklassi meeskonna. Arvati, et läheb sinna Tallinna Võitleja juba öeldud põhjustel ja vaid pealinnalased tohivad moodustada meie jalgpalli eliidi. Võistlus ise aga oli mõrudaks pilliks marupealinnalastele, kes pidid ometi kord veenduma selles, et meie noorema jalgpalligeneratsiooni parimad pärlid peituvad provintsis, mitte aga Tallinnas, kelle hegemooniat hoiavad vaid alal üksikud vanad tuusad.

Vahekohtunik J. Hargeli algvileks rivistuvad staadionil meeskonnad järgmiselt:

Tartu JK: Mikson; Schmidt (kapten) — Levin; Riomar 1. — Lüdimois — Törn; Riomar 2. — Kõrve — Jürgens — Palumets — Tanton.

Tallinna Võitleja: Mägi; Altosaar — Simptmann; Valdorf — Kiisel (kapten) — Rikkmann; Kull — Abel — Tuisk — Pärling — Kerdmann.

Kohe peale alglooiki alustab Võitleja harva nähtavat tugevat mängu, mille tulemuseks 3. min. korner. 9. min. läheb Tuisu jõuline pall kõige napimalt mööda ja minut hiljem püüab paremast nurgast kaunilt tugeva palli Mikson, kes tõesti oli parim kui Tallinnas tunnustust leidnud Pool. 13. min. heidab Schmidt vapralt ja ennastsalgavalt vastaste jalgade ette, päästes värava, mis näis olevat kindel. Edasi on väga kibedas töös Mikson. 20. min. alates on Võitleja vapper press põlenud läbi. Tartu JK alustab pealetunge, mis siiski vastaste äsjamöödunud atakide teravuseni ei küüni. 26. min. juhib Mägi sõrmeotstega mürgise palli üle puu korneri. Seisuga 0:0 lõpeb poolaeg.

Teist poolaega alustab Tartu tugeva surumisega. 3. min on Jürgens 8 m pealt löögil, kuid Hargel märgib handsi. 4. min. jookseb Mägi värvast välja. Jürgens lööb läbi meestetehniku, kuid joonel juhtub kogemata päästjaks ingliski olevat Altosaare pikk jalg. 10. min. teeb Tanton kiire sprindi, lööb üle välja jooksnud Mägi ja Tartu JK juhibki 1:0. 15. min. märgib Hargel Tartu värava all ofsaidi, tartlased peatuvad, Võitleja läkitab siiski palli puuri, mida aga loomulikult ei märgita. 10 min. hiljem teevad Jürgens ja Kõrve ühise jõulise läbimurde, mille tulemuseks 2:0. 3 minuti möödudes võtab Võitleja palli käega, mis penalty oleks pidanud tooma. Vahekohtunik aga ei näe seda ja kohe lööb Kõrve 3:0. Neljandat korda istub Kõrve poolt löödud pall Võitleja võrgus 39. min., ent enne on olnud ofsaid. Lõpu seisuks jääb ka 3:0 Tartu JK edu.

Emil Hirschfeld.

Hirschfeld on 24 aastat vana, 1,86 m pikk ja 95 kg raske. Sisse hingates on ta rinna ümbermõõt 1,21 m. Ta on pärit Ida-Preisi sepa-perekonnast ja astus 16-aastasena sõjaväkke. Sellest peale võtab ta elu huvitava käigu.

Ta sattus veltveebli kätte, kes peale oma väeteenistliku autoriteedi ka atleedina tunnustust väärilis. Noorsõduritel tuli seetõttu eriti palju tegemist teha igasuguste hantlite ja raudpommidega, neid tõsta, paisata ja punnida. Viiest aastast jätkub, et kõlblikust noorsõdurist jääripataljoni kapralit teha, kes rõõmuks kogu oma rügemendile. Järgneb päevakäsk Hirschfeldi üleviimiseks Wünsdorfi Berliini lähedale, kus õpetatakse välja võimlemise juhte sõjaväele. Viis kuud kuluvad jooksuks, hüpeteks, turnimiseks, ujumiseks, maadluseks ja poksiks. Mitmekülgne tegevus mõjus soodsalt Hirschfeldile, kes varem oli tunnud juba kirge kuulitõuke vastu. Ta ületab esmakordselt 14 meetri piiri. Teda hakatakse tähele panema, ta võetakse olümpia kursustele. Vanematelt sportlastelt ja juhtidelt õpib Hirschfeld seal palju juure. Tal puudub aga veel kindlus ja Saksa esivõistlustel pääseb ta kolmandaks.

Kursused on läbi, Hirschfeld ülendatakse all-ohvitseriks ja saadetakse oma väeossa tagasi. On olümpia ettevalmistuste talv. Hirschfeldile pakutakse teenistuskohustuste täitmisel soodustusi ja ta saab peaaegu tervena pühendada enese aja treeningule. Raske on leida aga ka tugevama treeningutahtega atleeti. Süstemaatlik üldvõimlemine hommikuti, millega ta 26 treeningunädala jooksul võtab juure 7 sentimeetrit rinna ümbermõõdus ja 11 kg kaalu. Pealeõunati on järjekindlad stiiliharjutused, mis saavutuste tõusuga muutuvad. Kunst, lõvestatud ja vaba kehaga tõugata, on treeningu siht. Kukkumisliigutusega võtab kere kuulitõukes rütmilise hoo ja seda nii kaua kui võimalik soodustada, mitte aga takistada, on kuulitõuke edu saladus.

Kevadeks oli Hirschfeld hoopis teine mees kui eelmisel sügisel. Kehavalitsus täiuslik. Nägu rahulik, endasse süvenenud. Esimese võistlusega on tal start Breslaus. Kohe esimene tõuge kandub 15.79, millega Ralph Rose'i 1909. aastast saadik püsinud rekord puruneb. Ja Hirschfeld ongi mees, kes alatasa tõukab 16 meetri piiri lähedale.

Igasugused
spordiabinõud.

Spordiseltsidele sõjaväelastele ja koolidele
hinnaalandus.

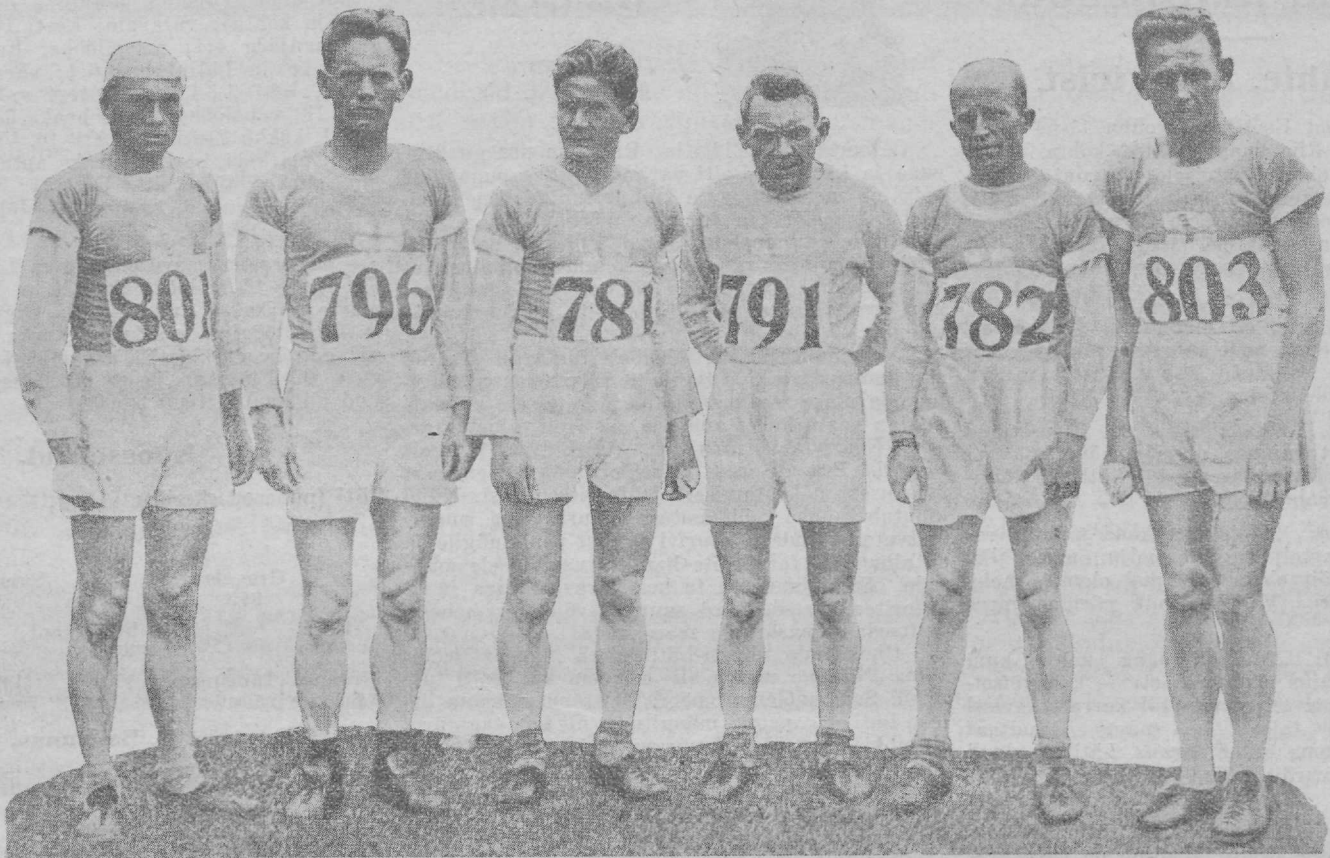
Kaubamaja

„Sport“

Tallinn, Narva mnt. 19,
kõnekr. 23-00.

— Soome sõjaväe esivõistlustel jooksis Nordlund 100 m 11,4 ja 200 m 22,8. Takala tõukas kergest kuuli 16.22,5.

Soome kestävusjooksjate kaardivägi.

Soome maratonimeeskond olümpiaadil, kes rahvaste liigituses platseerus esimesena. Seisavad vasakult: Rastas, Marttelin, Kuokka, Laaksonen, Korholin-Koski ja Sipilä. Marttelin ja Sipilä on peale olümpiaadi jooksnud ilmarekorde distantsidel 20—30 kilomeetrit.

Sportarstlikke näpunäiteid.

Sport virgutab luukasvu ja arendab tugeva luustiku. Vanemad ja õpetajad hoolitsege, et lapsed kehaliselt õieti areneks. Teie vaenlased on: lame- ja kühmselg, skolioos, madal ja sissevajunud rind, x-, o- ja lamejalg. Missugune on hea keha seis? Milline on teie kehaseis?

Dr. A. Veiss.

Harilikust kehavaatlemisest selgub luustiku arenemine ja ehitus. Ühedel on luustiku ehitus ja arenemine korralik, kuna teiste juures paneme tähele sagedasti mitmesuguseid kõrvalekaldumisi. Oma arenemise poolest on luud: 1. väga jämedad, 2. jämedad, 3. keskmised, 4. peened ja 5. väga peened. Kehalistel harjutustel on väga suur mõju luude kasvule. Nad ärritavad luurakukesi, mille tõttu luu kasvab nii pikkuselt kui paksuselt. Harjutustega peab noorelt algama, siis on võimalik teatavaid sihte täiel määral saavutada. Samuti ei tohi harjutused väga tugevad olla. Läheme meie harjutamisega liiale, siis ei saavuta meie hästi arenenud luustiku, vaid — nigela. Mitmel meie paremal sportlasel olid luustikul noores eas patoloogilised muudatused ja need ka nigelavõitu, näit. Lurich, Klumberg, kuid kavakindlalt harjutades kadusid ebakõverused ja luustik arenes väga tugevaks.

Sagedased on patoloogilised muudatused selgroo juures. On selgroo kõverused liig vähe arenenud, siis on meil tegemist lameda seljaga. Niisugune selg on tunnistuseks, et seljalihased nõrgad on, ja see võimaldab ka kõverusi külgedele; ta on suureks takistuseks sportlikus elus, sest keha elastsus kaob. Koolivõimlemisel on siin isearanis tähtis ülesanne täita. Paremateks harjutusteks on siin, mis nõuavad seljalihastelt elavat tegevust, raskendavad ja muudavad sagedasti tasakaalu hoidmist. Siia kuuluvad kõik käigu-, jooksu- ja keksimisharjutused, kepiharjutused, painutused, uisutamine, roomamise harjutused Klapp'i järgi ja rinnuli ujumine. Tähtis on harjutusi sagedasti muuta. Nende aktiivharjutuste kõrval, mis siin põhipanevad, tuleb püüda ka passiivselt kõverust suurendada, kuid kõhulihaste liigvenituse eest hoiduda. Soovitavad on rippumise ja kiikumise harjutused riistadel. Esimesed kooliaastad mängivad siin tähtsat osa, sest pikaldase ja rahulise istumise tagajärjel kooliingil muutuvad ebanormaalsed selgrookõverused üm-

bermuutatudeks. Vasturohuks on, kui lastakse lapsi palju liikuda.

On selgrookõverus rinnakorvi kohal liig suur, siis nimetatakse niisugust selga kühmseljaks. Pilti täiendavad veel ette allapoole langevad õlad ja külje poole kistud abaluud, mille tagajärjel selgas paistab kühm, kuna rind sisse langenud. Kühmselja tekkimise põhjusteks on nõrgalt arenenud seljalihased, harjumus keha kõveras hoida, madal koolipink, halvasti valgustatud kooliruum ja lühike nägemine, mis kõik sumivad keha liig ette kummardama. Kõiki neid põhjusi peab tingimata eemaldama. Üheks põhjuseks on veel elukutse, kestev koolitöö, mis sunnib kaua istuma; tekib seljalihaste liigväsimus ja selg langeb ette kokku. Sellepärast ei tohi lapsi lasta kaua istuda; tunni ajal lasta püsti tõusta, et selg puhata saaks. Kühmseljaga peab varakult võitlust alustama, sest ta teeb kehaseisu inetuks ja on tervislikult kahjulik. Nõrk iseloom loob loodeva kehaseisu, mida nõrgaandelistes koolides isearanis tähele paneme, kuid arendades kehaseisu saame ka iseloomu parandada. Kopsud on siin rohkem kokku surutud, hingamise juures ei saa hästi tuulutatud ja sellepärast tekivad kopsuhäigused sagedamini.

Ravimisega peab varakult algama. Kõigepealt eemaldada kõik tingimused, mis kühmselja tekkimist soodustavad, näit. vastaku kooliingid õpilase kasvule, klassiruum olgu valge, lühidalt nägijad kandku prille jne. Kehalistest harjutus-

test kõik seljalihaseid tugevdavad harjutused, mis meie lameda selja juures kasutasime. Juure tulevad rohked painutused tahapoole, asjade kandmine peal, Klapp'i roomamine, rinnuli ujumine ja harjutused nii rootsi seinal kui redelil.

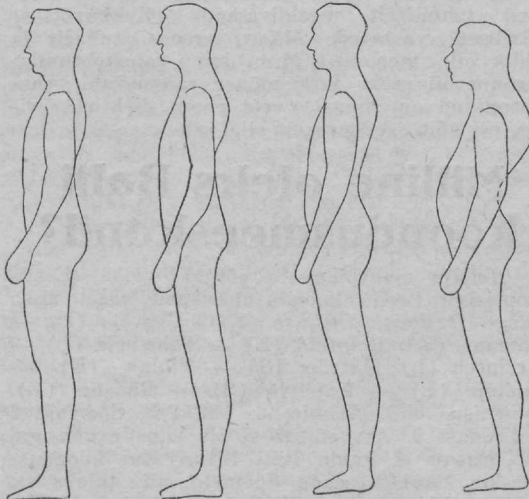
Selgroo haiglast kõverust külje poole nimetame skolioosiks. Põhjused on siin väga mitmekesised. Õpib laps käima, siis talutab ema teda käest hoides ringi ja harilikult ikka samast käest. See on üheks põhjuseks. Kooliõpilaste juures etendab tähtsat osa skolioosi tekkimisel koolipink ja raamatute kandmine. Koolipink, kui ta ei vasta hügieenilistele nõuetele ja raamatute kandmine, kui neid alati ühel poolel kantakse. Tähtis on skolioosi varakult ära tunda, et teda kiiresti kõrvaldada; jääb ta kauaks, siis on ravimine juba palju tülikam. Tervisliku võimlemisega (ortopeedil. võiml.) saame siin häid tagajärgi, ainult tarvis püsivust. Tugevdada esimeses järjekorras seljalihaseid, nagu seda lameda selja juures tegime. Soovitav on siiski arsti poole pöörata, kes asja tunneb, et täiel määral ortopeedil. võimlemist ravimiseks kasutada.

Rinnakorvi patoloogilised muudatused madala või sissevajunud rinna näol on tervisele kahjulikul, sest see võimaldab kergemini kopsuhäiguste tekkimist. Põhjuseks on kas inglise haigus või jällegi elukutse, näit. kontoriametnikkudel, kelledel väga palju laua taga küürutada. Väga head harjutused on painutused tahapoole, ujumine ja jooksmine. Ravimisega varakult alata. On lapsed rahiitilised, siis mõjub hästi kõrgustiku päike.

Sportlaste seas tuleb X-, O- ja lamejalg harva ette. X-jalg tekib rahiidi või elukutse tagajärjel, mis nõuab pikaldast seismist või käimist, nagu pagari, lukusepa, kelneri jne. ametid. X-jalgade puhul on põlved koos, kuna sääred ja reied üksteisest eemalduvad. Käik on raskendatud, põlved puutuvad ühte. Jalad väisavad kiiresti ja põlvedes on valud. O-jalgade puhul on nii sääre- kui reieluud väljapoole kõverad, põlved on üksteisest kaugel. Põhjuseks on peaaesjalikul rahiit.

Lameda jala puhul puudub jalatallal õõnsus. Kõidikute nõrkuse tõttu on jalakurgu luud alla vajunud. Niisugune jalg väsib kiiresti, jalapöias ja -sääres tekivad käies valud. Lameda jala puhul on soovitatav paljajalu käia. Kõikide eelpool nimetatud haiglaste kõrvalekaldumiste ravimisel on ortopeediast ja kõrgustiku päikesest suur kasu.

Hea kehaseis ripub ainult osalt genotüübilistest (sünnipärastest) omadustest, kuna suurem osa on tingitud paratüübilistest (välisest) mõjudest. Seega on võimalus kehaseisu muuta ja see ongi meile väga tähtis. Kehaseisu peab hari-

Noormeeste kehaseisu tüübid Browni järel.

Valgesärkide üheteistkümne arvamisid.

Uks ühte, teine teist.

Toome allpool Eesti meeskonna 11-ne mängija arvamisid Riia maavõistluse kohta. Need arvamisid on kohati üksteisele koguni vastukäivad, kuid illustreerivad seda ilmekamalt maavõitlust vaatenurkade suurema arvuga. Algame värvavahiga ja lõpetame paremärega, mis vastav harilikule järjekorrale meeskonna nimestiku toomisel.

Vv. Lass: „Viik oli mängukäigule vastav. Läti võitmist nõuda meie löögikehvast meeskonnalt oli raske. Meeldisid Läti ääreforvardid. Kaitse oli meil üle keskmise.“

Pb. Silberg: „Maavõistluse eel ei uskunud E. võitu. Pärast kujunes, et meie kõval mängul Lätlil ei olnud mingit paremust. Lätlased tänaga jälle oma jumalat.“

Vb. Einmann: „Meie meeskond mängis rahuldavalt. Lätlastel oli jälle palju õnne. Üks mis kindel — võit oleks pidanud olema meie. Lass töötas hästi. Vahekohtunik nõrgem mees väljal!“

Ph. Reinfeld: „Alul oli mäng kehva kuni 1:1-ni, Silberg raius pisut pahasti — kohavõitmise koostöö halfiga ei olnud tal korras. Teisel poolajal oli meil täiesti hea mäng. Resultaat oleks pidanud olema 3:2 E. heaks. Lätlil ei olnud ühtki head forvardit. Th. Scheibels oli nende parim.“

Th. Piperal: „Olin kindel, et tiitel „B. M.“ ei jää talikorterisse Riiga. Tallinn on vastavam paik tiitlile, kuid nüüd tuleb oodata kevadeni.“

Vh. Kaljot: „Oleks pidanud võitma 3:1 või 3:2. Kallastega kaitstes oleks parem olnud.“

Pä. Paal: „Mage mäng. Tohmamist enam kui kombiini. Resultaat õige. Parim lätlane Scheibels, parim eestlane Ellmann.“

Ps. Pihlak: „Lätlased teevad rahva heakskiitmisel äärmiselt kardetavat mängu. Meil oli võiduschansse.“

Tf. Ellmann: „Sain 25 korda täis valges sargis mängida. Seda juubelit tahtsin pühitseda värvavaga, kuid halfvolley ei tulnud välja. Esimesel poolajal oli võimalus lüüa kaks värvavat.“

Vs. Joll: „Lätlased olid väga head, kuid olime siiski paremad! Viigi tingis ainult meie värvavöötkide napp puudumine sihilt.“

Vä. Räästas: „Lätlased ei üllatanud mind. Üllatus oleks olnud nende korreksem mäng. Lätis lastakse mehi mängida, kuidas nad aga tahavad. Eesti-Rootsi järel oli nüüdne Riia matsch tugevuselt tänavune teine. Mõlema poole mehed tegid viimseni kõik, mis võimalik. Õigem resultaat oleks olnud 3:3. Mõlema poole forvarditel oli löömise ebaõnne ja värvavahtidel õnne.“

Eesti-Läti üheksa maavõistluse tagajärjed:

- 1:1 (0:1) Riias 24. sept. 1922. a.
- 1:1 (1:0) Tallinnas 24. juulil 1923. a.
- 0:2 (0:2) Riias 18. okt. 1924. a.
- 2:2 (0:2) Tallinnas 26. aug. 1925. a.
- 1:0 (0:0) Riias 19. sept. 1926. a.
- 4:1 (3:1) Tallinnas 16. juunil 1927. a.
- 1:4 (0:2) Riias 25. sept. 1927. a.
- 0:1 (0:0) Tallinnas 27. juulil 1928. a.
- 1:1 (1:1) Riias 23. sept. 1928. a.

4 viiki, Läti 3 võitu, Eesti 2 võitu, värvavaid 13:11 Läti heaks. Üheksa maavõistluse kohta on olnud kolm penaltit — kõik Eesti heaks. 1925. a. saavutasime kahe penaltiga viigi ja kolmas oli 1927. a. Sellest kolmest penaltist on Pihlak transformeerinud 100 prots. — 3 värvavat kolmest penaltist. 11-nest värvavast on löönud Pihlak 6, Ellmann 2, Üpraus ja Paal kumbki ühe. Üks värvav Läti võrku on Läti oma th. Stantschiku tehtud. Eestile löödud 13-ne värvava kütid on olnud: Taurinsch 3, Plade 3, E. Barda 2, Urbans 2, A. Barda 1, Abrams 1 ja žins 1.

Läti meeskonnas ei olnud ühtki meest Liibavi Olimpijast, kellele praegu kindlustatud teist korda tuleb Läti meistriks. Balti turniiri võitmise järel muutusid Riia juhid jälle iseteadlikumateks ja ei hooli praegu suurt Liibavist ja seal asuvast meistermeeskonnast. Nüüdses Läti meeskonnas oli RFK-st 6, Wanderersist 2, LSB-st 2 ja Amatiersist 1. Eestil: TJK-st 6, Spordist 3 ja Kalevist 2.

Balti parim tsentrhalf.

Alberts Scheibels, RFK, on praegu 21 a. vana ja Läti ja Balti parim th. See punapäine poiss on meie publikule küllalt tuntud. Enese sõduri pügapeaga ja teravate põsenukkidega, liisaks sellele tammepärg õlgadel, pidi ta Balti turniiri võitja Läti rahvusmeeskonna kaptenina suvel staadionil hästi meele jääma. Läti Balti turniiri võit Tallinnas oli rohkelt Scheibelsi töö tulemus.

Varemalt mängis Scheibels forvardit. Tal oli siis kuulus trikkide tegijana ja veel enam nõiujana ja üldse foulimängijana, kes teisele küünarnukiga vastu külge andis ja siis ise „valust“ karjus. Edurivist siirdus Sch. küljehalfiks ja sealt tsentri. Praegu on ta mäng puhastunud endisest üleaurusest nõksutamisest ja foulitsemisest. Nüüd kihutab ta hea pallikäsitusel juures oma ruumi võitvate söötudega edurivi järjest pealtungile ja on alus Läti forvardite kardetavusküllasele mängule. Selle juure on ta hea värvavöötkiga ja ta autoriteet on sedavõrd suur, et võib peremehena valitseda punasärkide meeskonda.

Üheksanda Eesti-Läti kohta lausus Scheibels: „Nüüdne match oli nõrgem kui Balti turniiril. Seda mõlemalt poolt.“ Paremuse kohta ütles ta, et „nagu mängitud, nii ka tagajärg. Kumbki oleks võinud värvava võrra võita, kuid see oleks olnud õnneasi. Tegelikult oli nüüd teie (Eesti) kord võita, siis oleks tasakaal jälle käes olnud. Läti meeskonnas jäid lõpuks küljehalfid nõrgaks, samuti ka Eestil. Vahekohtunik oli vaidlematult nõrk ja võistlus läks peremeheta, nagu juba enne mängu arvasin.“

Hädavares Leedust.

Valirijonas Balčiunas, 9. Eesti-Läti referee, pääsis esimese leedulase ja juhtima rahvusvahelist võistlust. Enne teda ei ole maailmas ükski leedulane olnud maavõistluse vilemehiks. Nüüd sündis see lätlaste algatusel, kes kutsega tahtsid siluda Läti-Leedu pallisuhetes viimase Kaunase maavõistluse ajal tekkinud vastolusid (Läti v. Jurgensi näkkusülgamine Leedu tf. Lingisele).

Balčiunas on Leedu endine internatsionaal. Viiel maavõistlusel on ta esinenud Leedu rahvusmeeskonna värvavahina. Kasvult on ta pikk ja kõhn — väike teisek A'damis esinenud USA ridvalikust värvavahist Cooperist. Eesti vastu on B. mänginud kaks korda Tallinnas — 1924. ja 1926. a. Selle Leedu 24 a. vanuse esimese rahvusvah. vahekohtuniku debüüt oli miseraabel. Mees liikus vähe, pooltosinat ofsaide jäi tal silmapaari-vahele, vastasele kukile kargamise eest võis saada o m a h e a k s vabalöögi ja meestel tuli tihti koguda „vaeluspallide maandumise“ imetlemiseks. Küljeoutide vilistamine oli selle kohtuniku tööline spetsialiteet ja selles oli ta kõige edukam.

Maavõistluse kohta kõneles Balčiunas ise järgmist: „Läti edurivi paremateks olid ääred, Eestil keskkolmik. Resultaat täiesti vastav, kuid õnnestumisel oleks emb-kumb võinud võita ka 3:1. Värvavahid meeskondade päästjateks ei osutunud, kuna puudusid rasked momendid. Einmanni ja Taurinschi vahel kaklemist ei olnud — mehed natsutasid üksteisele õlgadele. Säärane perekondlik familäärus on aga võistluses üleaurune ja saatsin mõlemad väljalt. Võistlusel olid lätlased temperamendikamad, kuid eestlased tehniliselt meeldivamad. Kokkuvõttes: väärilised vastased. Mäng arenes tuliselt ja publik oli meeletu. Minu kui vahekohtuniku ülesanne oli raske, kuid mõned rahvusvah. vahekohtunikud on ennast veel enam diskrediteerinud, nii võin ise enesega olla rahul.“

Milline oleks Balti koondusmeeskond?

Hooaja maavõistluste põhjal võiks Eesti-Soome-Läti-Leedu koondusmeeskond välja näha praegu järgmisena: Lass (E); Gravels (L) — Einmann (E); Reinfeld (E) — Scheibels (L) — Berzinsch (L); Äström (S) — Pihlak (E) — Ellmann (E) — Kanerva (S) — Räästas (E). Koosseis oleks Eestist 6, Lätist 3, Soomest 2 ja Leedust 0. Arvestatud ei ole siin Jurgensiga, kes praegu ei kuulu Läti liitu. Kui koondusmeeskond kokku seada Soometa, siis tuleks vs. Kanerva kohale Plade Lätist ja pä. kohale Urbans (L).

Maavõistluse andmed.

Andmed (toodud jaotatuna esimese ja teise poolaja kohta): värvavaid: Eesti 1+0, Läti 1+0, lõputagajärg 1:1; nurgalööke: Eesti 1+0, Läti 5+1, kokku Läti heaks 6:1; värvavälööke: Eesti 11+8, Läti 9+4, kokku tegi v.-lööke Eesti 19, Läti 13; vabalööke: Eesti heaks 5+7, Läti heaks 3+11, kokku Eestil 12, Lätil 14. Vabalöötkide kohta on märkida, et Läti heaks antud arvust oli 1/2 määratud põhjusetult. Eesti 19 värvavälööki jagunesid: Pihlak 6, Ellmann 4, Joll 4, Räästas 3, Paal 2.

Esimesena saavutas värvava Läti 25. minutil. Vs. Plade 12 m löök läks 1 1/2 m kõrguselt paremasse nurka. 41. min. seadis viigi ps. Pihlak 13 m madallöögiga vasakusse nurka. Mõlemad löögid olid heast klassist. 85. min. kõrvaldati mängust vb. Einmann ja ps. Taurinsch. Pealtvaatajaid oli kaunil ilmal 3.500.

Koosseisud.

Läti (punased sargid):

	Gravels RFK	Scheibels (kapt.) RFK	Berzinsch RFK
Roze RFK			
Urbans Wanderers	Taurinsch Amatiers	Vaters LSB	Plade Wanderers
			Pavlovs RFK
Vahekoht. V. Balčiunas, Leedu.			
Räästas Kalev	Joll TJK	Ellmann TJK	Pihlak TJK
	Kaljot TJK	Piperal Kalev	Reinfeld Sport
	Einmann (kapt.) TJK		Silberg Sport
		Lass TJK	

Eesti (valged sargid):

Läti meeskond.

Lätlased jätsid mulje enam treenitud meeskonnast, kes täiesti fit. Punasärgid olid need, kes peale panid tempo ja sellega soojaks kütsid ka meie viimase „veni-Villemi“. Mõlema meeskonna kohta arvatult oli parem liin väljal Läti poolkaitse eesotsas th. Scheibelsiga. Läti poolkaitse suure mänguta oleks Eesti edurivi maksvusele pääsenud enam kui ühe värvavaga. Kaitsepaar oli Lätlil seekord allpool Balti turniiri vormi. Tubli värvavahina esines Greble, kes on Jurgensi järeltulaja. Greble teeb lihtsat, kuid mõjukat tööd. Ta mäng on täiesti erinev Jurgensi „baletist“. Läti edurivi ainsam tugev külg oli järelejätmatu tormamine ja löök igal võimalusel. Parem osa oli ps. Taurinsch ja pä. Urbans. Ebaharilikult vähe pääses maksvusele vä. Pavlovs, kes Soomele löi mõlemad värvavad.

„Spetsid“ kõnelevad.

A. Anderkopp, tehnilise komisjoni esimees: „Meil tuleb õppida palju. Liidul on hädatarvilik rahvusmeeskonna tarvis palgata treener. Samuti tuleb seltsidel kasvatada noori. Paha ei tee, et võistlus viiki jäi. Selle mänguga võita oli raske. Lätlastest ei meeldinud midagi: mäng oli jõe toores. Vahekohtunikku sõimake, kuidas aga oskate!“

A. Ohaka, tehn. kom. liige: „Kõva mäng esimesel poolel, teisel nõrgem. Tasavägised meeskonnad. Lass oli värvavas hea. Vahekohtunik äärmiselt nõrk.“

N. Tschutschelov, Eesti liidu ametlik esindaja maavõistlusel: „Mõtlesin: kes lööb esimese värvava, see võidab. Meie meeskond oli siiski nii kõva, et tegi tasa Läti esialgse edu. Vahekohtuniku ja piirimeeste suuremal tarkusel oleks asi kujunenud teisiti — nimelt 3:2 E. heaks. Kahelt sammult löid meie forvardid kaks korda mööda!“

N. Bergs, Läti jalgpalliliidu esimees: „Tagajärge võivad rahul olla mõlemad pooled. Kui Balti meistriga viigi saavutasite, ei taha seepärast veel poolt tiitlit ära anda — kõik või ei midagi!“

R. Jansons, Riia Wanderersi juhte ja Läti liidu end. esimees: „Olen alati öelnud, et Eesti on parem Lätist. Uskusin nüüd Eesti võitu kindlalt ühe või kahe värvavaga, kuid jälle oli meil (Lätlil) rohkem õnne. Forvardid olid teil (Eestil) nõrgavõitu, seda iseäranis Paal. Viik rahuldab mind väga.“

Sport, tsirkus, Jaago ja mälestussammas.

Sporti on meie rahvas õppinud tundma tsirkuses, kõrvu teiste harukordsete ja rabavate asjade — elevantide, ahvide ja toladega. Meeldisid siis ka hirmuäratavad mehemürakad, kes rebisid sirgeks hobuse-raudu, söid põlevat takku ja elusaid kukki, lasid rinnal taguda sepahaamritega ja vankrit enesest üle sõita. Kui seesugused mehed lõpuks kämblad ümber üksteise turja löid — maadlema hakkasid — siis oli löbu eriti suur, pidi selguma, kes kangelasest just kõige kangem on, kas see, kes raudu rebis, või kelle rinda vasaratega peksti. Mahapanemine pidi asja puhtalt otsustama.

See oli aastat kolmkümmend tagasi. Vaevalt on küll sellist tegevust õigus nimetada spordiks. Ta oli jõumehelikkus, mingi ebamäärane rahvalaulude kangelas-kultuse edasielamine. Kuid ta pani mõnegi mõtted liikuma jõu ja tervise suunas. Tsirkuse talliukse taga seisis alati poisse, rinnad rõngas, kes pakkusid endid jõumeesteks. Sel ajal oli „sport“ ja tsirkus veel sama.

Vahepeal oleme elanud läbi suure murrangu. Rahvamass küll mitte, kuid need ringkonnad, kes kehalise kasvatususe või jõu arendamise küsimustega teinud tegemist. Meie ei hinda enam üksikuid väljaspool inimlikkuse piire seisvaid erakuid, vaid nõuame võimsust ja ehjõudu tervele rahvale. Üksik füüsiline koletis ei maksa meil midagi. Meie võime austada ainult kasvatuslikku süsteemi, kultuuri, üksikut võimsat isikut ainult sel määral, mil ta kehastab oma rahva tõulisi omadusi kasvatuslikus viimistluses ja seisab ühiskondlikus töös.

Sport on kasvanud üle tsirkusest, seadnud ta enese vastaseks ja tõrjunud ta ka peaaegu kolikambrisse. Tsirkus on internatsionaalne, sport rahvuslik. Tsirkuse jõumes on ilmetu artist, sportlane rahvustüüp. Radko-Petrovitsch võib olla täna serblane, homme venelane, tunahomme eestlane — nii kuidas tsirkuse kassa seda nõuab. Nurmi saab aga olla ainult soomlane, Lowe inglane. Kui mõnel võistluse korraldajal tulekski pöörane mõte nimetada Nurmit Serbia esijooksjaks, selguks kohe bluff. Serbial ei ole sarnast spordikultuuri, et Nurmi tõusmine oleks seal võimalik. Tsirkuses aga ei kritiseerita, sinna minnakse vaid nautima. Seal makstab ainult inimese liha, vormid, kaal.

Mil määral sport on tõusnud ülemaailmlikuks võistluskire tulevargiks, on lahunud tsirkuse puldani alt tõeline jõumehevaim. Kõik, kes ihkavad konkurentsi tugevust enese väärtuse selgitamiseks ja maksmapanemiseks, on koondunud spordi ümber, kõik, kes aga kahelnud, äpardunud, või hõlpsa vaevaga tahavad läbi ajada, on läinud tsirkusse. Seal mängivad nad sportlikke näidendeid tühjade pomide, kokkuräägitud võtete ja ettekirjutatud kaotustega. Mass, kellele igasugune suri-muri alati suupärane, kannab tsirkusemeestele kokku ohtralt taalreid, viirikut ja mirri. Kuid ainult seal, kus mass ei ole ise sportinud, ei tunne spordi tehnikat, ei aima pettust. Tsirkused võivad oma ilmameistreid vorpida Poolas, Leedus, Eestis (ka Saksamaal, kus maadluskultuur väga noor), mitte kunagi aga Soomes ja Rootsis.

Seekordsed Tallinna tsirkusmaadlused möödusid Jaago tähe all. Jaago on kindlasti parim neist praegusaja tsirkusmaadlejatest, keda meil on olnud võimalus näha. Kuid ta ei olnud mingi erand esinemiselt teiste hulgas. Ta ei sportinud, vaid näitles. Lasi enesele teha võtteid ja teised lasid teda teha võtteid, et need võimalikult erakordsed ja efektilised välja näeksid. Ei olnud ka ühtki puhtsportlikku võitu. Ükski mees, kel ka härjagi mõistus, ei lange niiviisi selili kui Kavan. Peab pealtvaatajaid väga tugevasti alahindama, et julgeda veel sellest mingit numbrit teha. See oli Jaago ebameeldivam külg. Muidu usume küll, et meil Eestis praegu nii head raskekaalu maadlejat ei ole kui tema. Loo'ga kokku minnes võiks asi Jaagol siiski kardetav olla, kui ta ennast nii vabalt hoiab kui tsirkuses. Ta võiks nupuvõttest äkitselt selili prantsatada.

Teised tsirkuse maadlejad Salamonski tschampionaadis (välja arvatud vist Siki) ei kanna välja mingit maadleja mõõdupuud. Enamus neist oli ka väljanägemiselt kole, otse inetuste kollektsioon. Väljaveninud rasvakotid, lõdisevad vanamehenässud. Krooniks sellel revüül oli Spevaczek, kes tervena kasvanud enese jõe-hobuse-tagamenti. Mehel oli tegemist oma raske keha kandmisega, kuid osa kohaselt pidi ta olema veel väga tugev ja korigi. Ei ole mingit kahtlust, et näit. Amsterdamis maailmameistriks tulnud rootslane Svensson terve tschampionaadi, välja arvatud Jaago, oleks ühe öhtuga minutite ja sekunditega ladunud selili. Kuid siin

kestis rabelemine vist kaks kuud ja andis praegu trellide taga istuvale direktorile vähemalt kolm miljonit.

*

Tsirkuse algatusei kerkis üles mõte püstitada mälestussammast Lurichile.

Mõte, mis iseenesest ei ole uus, on sümpaatne, kuid praeguse algatusega täiesti vastuvõtmatu sportlaskonnale. Rääkimata Bredfordi kuritööga haisevatest rahadest, ei saa sportlaskond paremalgi tahtmisel ennast rakendada asja ette, mis reklaamiks tsirkusele.

Tõsi, Lurich oli ju ka tsirkuse maadleja. Kuid kui sportlaskond Lurichile püstitab mälestussamba, siis mitte kui tsirkuse antreprenöörile ja peanäitlejale, kellel ta oli viimastel aastatel, vaid sellele Lurichile, kes tuli poisikesekohtu noormehena ja ladus ühe öhtuga selili kõik tsirkuse rasvakotid, selleaegsed Karschid, Urbachid ja Spevaczekid. Selle Lurichi kuju püstitamiseks ei taha sportlaskond tsirkuse kaasabi.

Sportlaskonna seisukoht avaldus väga selgesti puudumisega Jaago poolt kokkukutsutud koosolekul. Seal on väga tänamatu ülesande endi peale võtnud paar ajakirjanikku ja haridusministeeriumi kunsti osakonna direktor, kes mõttele on tulnud kasutada kultuurkapitali summasid tsirkuse algatuse edasiarendamiseks. Need härrad, kes ei tunne meie sportlaskonna hingeelu, huvisid ja tarvidusi, teeksid targasti, kui nad endi nimesid ei laseks enam selle ettevõttega ühenduses puudutada.

Rakveres jalgpalli ja kergejõustikku.

Sügisene sportlik hooaeg hakkab lõppema. Sajab iga päev. Rakvere spordiplats rahvaais on muutunud mudalombiks. Samasugune on ka linna paraadiplats ausamba juures, kus jalgpallivõistlusi peetakse. Viimast aega käesoleval hooajal tahavad Rakvere sportlased eriti kasulikult mööda saata, et „talvele“ jääda. Tehakse veel viimaseid pingutusi jalgpallis ja kergejõustikus.

19. sept. kohtasid jalgpalliväljal ss. Kalevi ja garnisoni jalgpallimeeskonnad tasuvõistluses. Mängu algul võtab valitsemise enese kätte Kalevi, lüües 2 väravat ligistiku. Oodatakse Kalevi tagajärjerikkamat võitu. Lõpupeole aga tugevneb garnison ja lõpuvaatus on 4:3 Kalevi kasuks.

21. sept. mängisid V.M.P. gümnaasiumi ja R.Ö.-Seminari jalgpallimeeskonnad. Alul surus gümni. tugevasti, millest kujunes poolaja seis 2:0 Seminaris kahjuks. Teisel poolajal saab Seminar mängu juhtijaks. Lõpeb mäng 3:2 Seminaris kasuks.

23. sept. kohtasid jällegi tasuvõistluseks Kalevi ja garnisoni. Kohe mängu alul oli garnisoni ülekaal nähtav, sest Kalevil puudus peale kahe hea mägija veel väravavaht Lemberg. Poolaeg lõppes 1:0 garnisoni kasuks. Järgmisel poolajal, vahelduva mänguõnne juures, viib garnison seis ühe ruttu 3:0. Lõppes tookordne tasuvõistlus 4:1 garnisoni kasuks.

Rahvuslikud kergejõustiku võistlused korraldas Kalevi laup. ja pühapäeval rahvaais spordiplatsil. Võistlema pidid tulema Tartust ja Tallinnast mitmed meie paremad sportlased, kuid ei tulnud. Tartu mehed ei saanud seepärast tulla, et Jaago pühap. Tartus viibis, Tallinna meestest ei tea.

¼4-jaks ilmusid platsile pea kõik Rakvere sportlased, puudusid kooliõpilased Tamm, Diivin ja Lille, sest neile on keelatud kaasa võistelda avalikkudel võistlustel. Poisid olid küll halvast tujus, kuid mis teha. Tugeva vihmaajatu tõttu katkestati lõpuks võistlused, lükates neid edasi pühapäevale.

Pühapäeval oli ilm võistluseks soodus, kuid plats polnud sugugi parem. Tagajärjed kujunesid üldiselt rahuldavaks, arvestades võistlustingimustega. Verderil ei õnnestunud tookord keeta, kuid selleasemel seadis ta raskusheites üles uue Viru rekordi 13.04 m. Hea tagajärg oli Ernal kettas, samuti Rebase raskusheide 12.83 mtr. ja Koopi kuul 11.54 mtr. Koop on tüse sportlastüüp. Tugeva treeningu juures võib ta häid tagajärgi saavutada.

Tehnilised tagajärjed:
300 m jooks: 1) Palgi (Rakv. Spordikl.) 43,7; 2) Breemann (RSK) 45,9.

1000 m jooks: 1) Klemmer (RK) 2.59,4; 2) Sirm (RK) 3.04,9.

3000 m jooks: 1) Klemmer 10.42,2; 2) Sirm 11.16.

Kaugushüpe hoota: 1) Erna (RK) 2,79; 2) Alaküla (RK) 2,77; 3) Verder (RSK) 2,67.

Kõrgushüpe hoota: 1) Erna 1,32; 2) Alaküla 1,25; 3) Verder 1,20.

Kolmikhüpe hoota: 1) Erna 8,54; 2) Verder 7,71; 3) Breemann (RSK) 7,65.

Kuulitõuge (5.44): 1) Verder 13,65; 2) Erna 12,85,5; 3) Rebane (RK) 11,14.

Kuul: 1) Verder 11,56; 2) Koop 11,54; 3) Erna 9,85.

Raskusheide: 1) Verder 13,04 (uus Viru rekord); 2) Rebane 12,83; 3) Koop 11,48.

Kettaheide: 1) Verder 39,36; 2) Erna 36,65; 3) Jürgens (RK) 35,05.

— Cator hüppas Lausanne'is kaugust 7,55. 400 m tõk. võitis ameeriklane Gibson 54,4. Ameeriklane Scholz sai 100 ja 200 m lüüa prantslaselt Rousseault. 800 m võitis P. Martin 1,58,0.

— Poola-Tschechi maavõistluse täpsemad tagajärjed olid: 400 m — Bartl (T) 51,2; kuul — Douda (T) 14,36; kõrgus — Mrtynek (T) 1,87,5; oda — Smakulski (P) 56,33; 4×100 m — Poola 44,8; 200 m — Bartl 23,6; kaugus — Sikorski (P) 6,95; 800 m — Kostrzevski (P) 1,58,8; kettas — Benes (T) 43,06; Baran (P) 43,05; teivas — Votava (T) 3,77; 110 m tõk. — Jandera (T) 16,2; 4×400 m — Poola 3,28,4.

Georg Vain

Teisipäeval kanti mulda Georg Vain, Eesti jalgpalli tõusuaastate väljapaistvamaid kujusid. „Peremees“ oli aastail 1920—1923 päevakangelane ühes „Kapsa“ ja Telliga — milline trio kõik praegu puhkab mulla all — oli meeskonnale hingedeks, mängule võitjaks.

Kuigi Vaini füüsilised võimed kunagi ei ulatunud harukordsuse piiridesse, oli tal rohkem sündinud mängumehe taipu ja see tegi ta iga meeskonna usaldatavamaks toeks. Viimasel kriitilisel silmapilgul oli Vain ikka õigel kohal ja kui võit oli kaalul, käis Vain jällegi otsustava trumbi. Seda kõik tuseda huumori, kaasakiskuva mõnu saatel, visates vahel mõne nalja, mis pealtvaatajate tribüünigi kiskus mürisevale naerule. Vain ei armastanud mitte ainult mängida, vaid ta armastas mängida mahlakalt, tujuküllaselt.

Igas meeskonnas, kus Vain mängis, olgu see Olümpias, Spordis, Kalevis või rahvusmeeskonnas, oli ta tsentraalseks kujukseks, oli tõeliselt „Peremeheks“, kelle soovetäidet. Eriti palju tulu tõi vist Vain praegusele TJK meeskonnale, olles noorte poiste hulgas omal ajal kui isaks, juhtides ja julgustades neid.

Vain tegutses ka vahekohtunikuna ja liidutegelaseks, kus ta oma loomuliku intelligentiga samuti leidis hindamist. Ainult ta veidi jonnakas iseloom viis mehe mõningate konfliktideni, mille tõttu ta viimasel ajal oma armastatud alast jäi eemale.

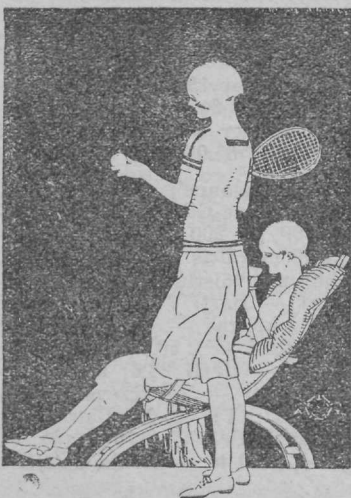
Meie jalgpallivõistluste primitiivsed olud ja raskused näisid käivat ammugi üle jõu ta veidi kidurale tervisele, kuni tiisikus ta järele sirutus oma kondise käe. Võidu võimust võtva tõvega püüdis ta tuua viimaseid ohvreid enese mängukirele. See ei ole kahtlemata kiidetav mõistuse kriitika seisukohalt, kuid ihu ja hingega andunud sportlasena jääb tal teatud ausära. „Peremees“ jäi „Peremeheks“, löi käega, heitis nalja, kirus ja tõnkas, tegi kaasa.

Tihti oli „Peremehe“ nali ka väga sapine, kirumine mõru, kuid ikka oli sel oma tööpõhi, ikka seisis see üldistes — jalgpallimeeste heledama käekäigu — huvides. Nende ridade kirjutajale oli „Peremees“ lapsepõlve sõbraks, lahku mine seega ka eriti valus. Rõhuvas nukruses võin ainult ühes teistega soovida: Puhka rahus!

H. T.

Maailma parimad tennis.

Ametliku klassifikatsiooni kohaselt on maailma parimad tennis mängijad 1928. aastal: Meestele — 1. Cochet, Prantsuse, 2. Lacoste, Prantsuse, 3. Tilden, Ameerika, 4. Hunter, Ameerika, 5. Borotra, Prantsuse, 6. Lott, Ameerika, 7. Austin, Inglise, 8. Hennessey, Ameerika, 9. Morpurgo, Itaalia, 10. Hawkes, Austraalia. Naistele — 1. Wills, Ameerika, 2. d'Alvarez, Hispaania, 3. Akhurst, Austraalia, 4. Bennett, Inglise, 5. Watson, Inglise, 6. Ryan, Ameerika, 7. Aussem, Saksa, 8. Boman, Holland, 9. Jacobs, Ameerika, 10. Boyd, Austraalia.

Praegune aeg oma tööga nõuab palju jõudu, — rohkem kui suudame anda organismile tarvitades harilikku toitu.

Iga hommiku eineks tass „Ovomaltine'i“ on tervisele kasulik ja tõstab sportlist võimet.

Nii on **OVOMALTINE** päämiselt spordimehe toiduks.

Kehakultuuri instituut.

Töö algas 15. septembril.

15. septembril algas tööd kehakultuuri instituut Tartu ülikooli juures.

Õpetajateks on erinimetel: E. Rosenblatt — turnimine, poks, vehklemine, dshiu-dshitsu; A. Kalamees — sihtvõimlemine, maadlus, kergetõustik, mängud, suusatamine ja rütmiline võimlemine.

Talispordi aladel hakkavad andma õpetust Tartu paremad jõud omal alal — J. Martin kiruisutamist ja A. Reeder iluuisutamist. Sõjaväelased võtavad läbi veel rea eriaineid, nagu rakendusvõimlemine jne.

Teaduslikke aineid loevad ülikooli õppejõud. Kehakultuuri üliõpilastel on ette nähtud ka erilise spordidress — naistel helesinised pluusid ja mustad püksid, meestel helesinised särgid ja mustad püksid. Talveks saavad nii naised kui mehed hallid flanell-püksid ja pluusid.

Asutamisel on kehakultuuri üliõpilaste omavaheline klubi.

Seni on mees- ja naisüliõpilased käinud 2 korda nädalas koos võimlemas Treffneri gümnaasiumi saalis. Laupäeviti on jooksnud mõlemad 4 km murdmaad.

Spordiäri
RESEV-RESEL
Tallinn, Toompüestee 19,
telef. 20-19.
Soovitab oma valmistatud spordi ja võimlemise abinõusid.

O.-ü. „ESTO“
Tallinn, Pikk t. 47, tel. 10-02
Soovitab kõiksugu spordiabinõusid parimatest kodu- ja välismaa tehastest.
Välismaalt kohale jõudnud ping-pongi kummiga kaetud reketid.
Ladus suuremal arvul spordikirjandus.

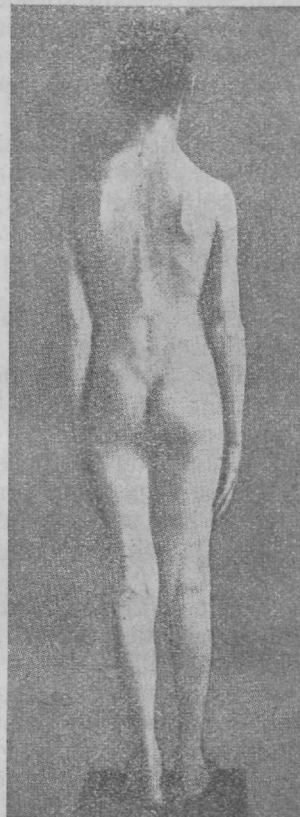
— Lundqvist viskas Falunis oda 67.58. Kahaga püüdis ta parandada Häckneri ilmerekordi, kuid saavutas vaid 111.65. Hallberg hüppas Gävles kaugust 7.50, Vennström jooksis 110 m tõk. 15,1, Bylehn 800 m 1.56,3 ja Lindblad hüppas teivast 3.85.

Sportarstlikke näpunäiteid.

5. lhk. järg.

likult, vabalt seistes kindlaks määratama. Toon siin T. Brown'i poolt katsete abil kindlaks määratud neli kehaseisu tüüpi.

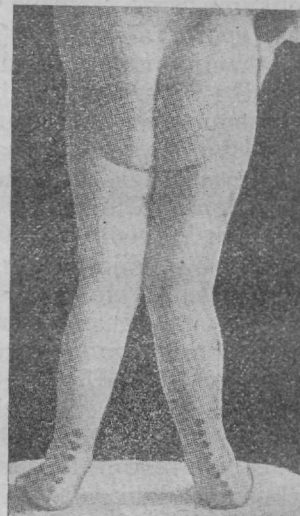
Tüüp A on hea kehaseis. Pea-, kere- ja jalgatelg on ühel sirgjoonel. Rinnakorv hästi kumer, kõht lame, seljakõverused tarvilikult kujunenud.

Lameselg. Nimme osas puudub kõõlus täielikult. Lihaksed nõrgalt arenenud.

Tüüp B on väike kõrvalekalduv kolmest teljest. Pea- ja jalgade telg on eespool kereteljest. Pea natuke ettepoole langenud, rind lame, kuna selg rohkem kaares.

Tüüp C tulevad kõik need tunnused tugevama esile. Rind lame, kõht ees.

X- ja lamejalg.

Tüüp D on halb kehaseis. Pea liig ees, rind sees, kõht punnis, kuna seljas tugev kõh.

Pange tähele, missuguse grupi hulka teie oma kehaseisu poolest kuulute. Ei kuulu teie A gruppi, siis vaja kohe kehaseisu parandusele asuda, et pääseksite A gruppi, sest A tüüp on nii harilikus kui sportlikus elus kõige kohasem parema töö, parema tagajärje saavutamiseks.

Meie paremate sportlaste hulgas on vähe neid, kellele kehaseis on A liigist, kuna suurem hulk kuulub juba B ja C liiki. Ka neil tuleks endi kehaseisu revideerida.

— Dr. Peltzer kaotas Budapestis Facellile 400 m tõkkejooksus ajaga 54.4. Ka 800 meetris kaotas Peltzer Tavernarile 1.55,3. Peltzer võitis selle asemel 1500 m 4.04,3.

— Köchermann hüppas Hamburgis kaugust 7.64, jäädes ainult ½ sm maha Dobermanni Saksa rekordist. Rekordikatsel hüppas ta 7.71, kuid astus ühe sm üle.